

ด ฐ ฎ ฎ ฎ ฎ

ธรรมทรรศ์

DHAMMATHAS JOURNAL

ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๓ (ฉบับพิเศษ) ประจำเดือน พฤศจิกายน - ธันวาคม ๒๕๕๕

ISSN : 1513-5845

จัดพิมพ์เนื่องในโอกาสครบรอบ ๓๐ ปี
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

วารสารวิชาการธรรมทรศน์

ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๓ (ฉบับพิเศษ) ประจำเดือน พฤศจิกายน - ธันวาคม ๒๕๕๙

จำนวนพิมพ์ : ๑,๐๐๐ เล่ม

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ ๓ ฉบับ

ฉบับที่ ๑ มกราคม-เมษายน / ฉบับที่ ๒ พฤษภาคม-สิงหาคม / ฉบับที่ ๓ กันยายน-ธันวาคม
(เริ่มปีที่ ๑๗ เป็นต้นไป)

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยทางพระพุทธศาสนา ปรัชญา การศึกษารัฐศาสตร์ และรัฐประศาสนศาสตร์
๒. เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้พระพุทธศาสนาและศาสตร์สมัยใหม่
๓. เพื่อให้บริการวิชาการเกี่ยวกับการเสนอทางออกในการแก้ปัญหาสังคม โดยอาศัยหลักพุทธบูรณาการ

บทความแต่ละบทความจะได้รับการตีพิมพ์ต้องผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร ๒ ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ โดยการพิจารณาบทความจะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อหรือข้อมูลของผู้เขียนบทความ และผู้เขียนบทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ

เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายลิขสิทธิ์ ผู้พิมพ์ต้องลงลายมือชื่อในแบบฟอร์มใบมอบลิขสิทธิ์บทความให้แก่วารสารฯ พร้อมกับบทความต้นฉบับที่ได้แก้ไขครั้งสุดท้าย นอกจากนี้ ผู้พิมพ์ต้องยืนยันว่าบทความต้นฉบับที่ส่งมาตีพิมพ์นั้น ได้ส่งมาตีพิมพ์เฉพาะในวารสารวิชาการธรรมทรศน์เพียงแห่งเดียวเท่านั้น หากมีการใช้ภาพหรือตารางของผู้พิมพ์อื่นที่ปรากฏในสิ่งตีพิมพ์อื่นมาแล้ว ผู้พิมพ์ต้องขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน พร้อมทั้งแสดงหนังสือที่ได้รับการยินยอมต่อบรรณาธิการ ก่อนที่บทความจะได้รับการตีพิมพ์

คณะกรรมการที่ปรึกษาวารสารวิชาการธรรมทรศน์

พระพรหมบัณฑิต, ศ.ดร.	อธิการบดี
พระราชวรเมธี, ดร.	รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร
พระเมธีธรรมาจารย์	รองอธิการบดีฝ่ายประชาสัมพันธ์และเผยแผ่
พระโสภณพัฒนบัณฑิต, รศ.ดร.	รองอธิการบดีวิทยาเขตขอนแก่น
พระสุธีธรรมานุวัตร, ผศ.ดร.	คณบดีคณะพุทธศาสตร์
พระครูปริยัติกิตติธำรง, ผศ.ดร.	คณบดีคณะสังคมศาสตร์
พระครูโสภณพุทธศาสตร์, ผศ.ดร.	คณบดีคณะครุศาสตร์
พระเอกภัทร อภิฉนโท, ผศ.ดร.	คณบดีคณะมนุษยศาสตร์
พระสุธีรัตนบัณฑิต, ดร.	ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์
พระราชปรีดิญาณคุณ	ที่ปรึกษารองอธิการบดีวิทยาเขตขอนแก่น

บรรณาธิการ : รศ.ดร.เอกฉันท จารุเมธีชน

ผู้ช่วยบรรณาธิการ : พระมหาดาวสยาม วชิรปญโญ, ดร. ดร.นิเทศ สนั่นนารี

หัวหน้ากองบรรณาธิการ : พระครูภาวนาโพธิคุณ, ผศ.ดร.

กองบรรณาธิการ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระครูสุธีคัมภีรญาณ วิ., ผศ.ดร.
ผศ.ดร.จักรพรรณ วงศ์พรพวิณ
ผศ.ดร.ชาญชัย ฮวดศรี
ผศ.ดร.วิทยา ทองดี
ผศ.ดร.ประยูร แสงใส

หน่วยงานภายนอก

รศ.ดร.กนกอร สมปราชญ์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผศ.ดร.อภิญวัฒน์ โพธิ์सान มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผศ.ดร.กตัญญู แก้วทานาม มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์
ผศ.ดร.อำพล บุคดาสาร มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผศ.ดร.ธีรโชติ เกิดแก้ว มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
ผศ.ดร.สาคร พรหมโคตร มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
ผศ.ดร.สุขพัฒน์ อนนธ์จารย์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
รศ.วิไลวัจน์ กฤษณะภูติ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ผศ.บุญวัฒน์ บุญทะวงศ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
อ.ดร.จรัญ สายปิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
อ.ดร.ณัฐพงษ์ มะลิซ้อน มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

เลขานุการ : ดร.สุรพล พรหมกุล

ศิลปกรรม : สารีกา ไสวงาม

เจ้าของ

สำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
อาคาร ๑๐๐ ปี สมเด็จพระพุฒาจารย์ (อาจ อาสภมหาเถร)
เลขที่ ๓๐ หมู่ ๑ บ้านโคกสี ตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐
โทรศัพท์ ๐-๔๓๒๘-๓๕๔๖-๗ (ต่อ ๑๑๔)
โทรสาร ๐-๔๓๒๘-๓๓๙๙
<http://www.tci-thaijo.org/index.php/dhammathas>
E-mail: dhammathas@hotmail.com

พิมพ์ที่ :

หจก.โรงพิมพ์คลังน่านวิทยา

โทร. ๐-๔๓๓๒-๘๕๘๙-๙๑

E-mail: sarikahan@yahoo.com

E-mail: klungpress@hotmail.com

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร

วารสารวิชาการธรรมทรรศน์ (Peer Review)

ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๓ (ฉบับพิเศษ) ประจำเดือน พฤศจิกายน - ธันวาคม ๒๕๕๙

ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายใน

๑. รองศาสตราจารย์ ดร.สุรินทร์ นิยมานุกร	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๒. รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิญ รักสัตย์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุรินทร์ ภูสกุล	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาญชัย ฮวดศรี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิน ทองปั้น	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๖. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิทยา ทองดี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร แสงใส	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๘. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรัส ลีกา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๙. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรสวรรค์ สุวรรณธาดา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๑๐. อาจารย์ ดร.นิเทศ สนั่นนารี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๑๑. อาจารย์ ดร.ปัญญา คล้ายเดช	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๑๒. อาจารย์ ดร.ธิติวุฒ หมั่นมี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๑๓. อาจารย์ ดร.อนุวัฒน์ กระสังข์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๑๔. ร้อยตรี ดร.วสันต์ ศรีสอาด	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก

๑. ศาสตราจารย์ ดร.วัชระ งามจิตระเจริญ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
๒. รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
๓. รองศาสตราจารย์ ดร.พรอัมรินทร์ พรหมเกิด	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
๔. รองศาสตราจารย์ ดร.ภาสกร ดอกจันทร์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๕. รองศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร ชิวพิมาย	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
๖. รองศาสตราจารย์ ดร.กนกอร สมปราษฎ์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
๗. รองศาสตราจารย์ ดร.สมคิด สร้อยน้ำ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
๘. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิญวัฒน์ โพธิ์सान	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
๙. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หอมหวล บัวระภา	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
๑๐. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรพงษ์ มีไธสง	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
๑๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง พันธุ์จันทร์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
๑๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัญญาครณ์ สวัสดิ์ไธสง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๑๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมปอง สุวรรณภูมา	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
๑๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกิจ สุวรรณชัยรบ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
๑๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิวัช ศรีโสภากุล	วิทยาลัยปกครองท้องถิ่น
๑๖. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พุทธรักษ์ ปรานนอก	มหาวิทยาลัยขอนแก่น

๑๗. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์
๑๘. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ ชนะวงศ์
๑๙. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญรอด บุญเกิด
๒๐. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาคร พรหมโคตร
๒๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรโชติ เกิดแก้ว
๒๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัตนะ ปัญญาภา
๒๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกอร บุญมี
๒๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วุฒินันท์ กันทะเตียน
๒๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วินัย ผลเจริญ

๒๖. รองศาสตราจารย์ วิไลวัจน์ กฤษณะภูติ
๒๗. อาจารย์ ดร.วิษณุ สุมิตสวรรณค์

๒๘. อาจารย์ ดร.วิเชียร แสนมี
๒๙. อาจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ โปตาพล
๓๐. อาจารย์ ดร.สัมฤทธิ์ กางเพ็ง
๓๑. อาจารย์ ดร.สุบัน มุขระโกษา
๓๒. อาจารย์ ดร.สิบบิย์ ชยานุสาสนี จันทร์ดอน
๓๓. อาจารย์ ดร.ณัฐพงษ์ มะลิซ้อน
๓๔. อาจารย์ ดร.ประชัน ชะชิกุล
๓๕. อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล
๓๖. อาจารย์ ดร.พงษ์ศักดิ์ ดรพินิจ
๓๗. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทรงวุฒิ ศรีวิไล
๓๘. แพทย์หญิงศศิธร ตั้งสวัสดิ์

- มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
มหาวิทยาลัยมหิดล
วิทยาลัยการเมืองการปกครอง
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
วิทยาลัยปกครองท้องถิ่น
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ ๖
จังหวัดขอนแก่น

สารบัญ

บรรณาธิการแถลง

บทความวิจัย

ภูมิปัญญาพระพุทธศาสนาเพื่อสังคมของประชาคมอาเซียน

พระครูปริยัติธรรมวงศ์, ผศ.ดร. และคณะ

การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม จังหวัดเลย

๑

พระครูปลัดธรรมสรณ์ โสภานุตร

รูปแบบการใช้วัดเป็นศูนย์กลางในการดูแลผู้สูงอายุในอนาคต

๑๗

พระโสภณพัฒนบัณฑิต, รศ.ดร., ดร.ธวัชรัตน์ แดงหาญ

๓๑

ความคาดหวังของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานองคาย เขต ๑

ดร.สถิตย์ กุลสอน, ศิริณญากรณ์ เยาะศรี และ ภัทรพร ไชยชมภู

๔๓

การศึกษาภาระหน้าที่อาจารย์ที่ปรึกษานิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

อนุสรณ์ นางทะราช

๕๗

พัฒนาการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามองค์ประกอบของ HR Scorecard

พ.อ.อ.ประพัฒน์พงษ์ พรพิมล

๖๕

An analytical Study of Buddhist Guidelines for Pollution Prevention and Solution

Asst.Prof.Dr. PramahaMit Thitapanyo

๗๗

การประเมินหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจระหว่างประเทศ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๕๕) คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ผศ.ดร.วงศ์ธีรา สุวรรณิน, ดร.สุรเชษฐ์ ไชวเกียรติรุ่ง

๘๕

และ ดร.ประพันธ์ วงศ์บางโพ

รูปแบบการพัฒนาระบบสร้างความเข้มแข็งของสหกรณ์เครดิตยูเนียน

สุรีพร ชาบุตรบุญทริก

๙๗

กลยุทธ์การพัฒนาสังคมของปราชญ์ชาวบ้านจังหวัดขอนแก่น

บุญส่ง นาแสง และคณะ

การประยุกต์กระบวนการ อาร์ ที ไอ เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและ
พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียน

ประคอง พลสิทธิ์

๒๕๑

กลยุทธ์การพัฒนาสังคมสีเขียวของวัดในจังหวัดขอนแก่น

สมควร นามสีฐาน

๒๖๓

การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อแก้ไขปัญหาสาธารณสุขในชุมชน

ดร.ธวัชรัตน์ แดงหาญ

๒๗๕

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นอิสระแห่งตนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา
ภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

เสาวลักษณ์ พันชมภู

๒๘๗

กระบวนการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิล โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในจังหวัด
ขอนแก่น

ผศ.ดร.จรัส ลีกา และคณะ

๒๙๗

การดำเนินงานด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอ
ห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์

คิมหันต์ ศรีศักดิ์

๓๐๙

บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
ของเยาวชน : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกุงธนสาร อำเภอ
ภูเวียง จังหวัดขอนแก่น

ร.ต.ดร.วสันต์ ศรีสะอาด และคณะ

๓๒๑

The Herbs in the Buddhist Scriptures

PhramahaSompam Chakaro, Dr.,

๓๓๓

PhraAthikan WeangKittiwanno, Dr.,

and Phramahathanarat Ratthamedho, Dr.

ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการพัฒนานิสิตตามกรอบนวลักษณ์กับ
ประสิทธิผลการพัฒนา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ
ของมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

ดร.นาคพล เกินชัย

๓๔๕

รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในวัดของจังหวัดขอนแก่น

ดร.ภูวนิดา คุณผลิน

๓๖๗

สมรรถนะหลักการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเมือง
จังหวัดกาฬสินธุ์

รมิดา ชาริรัตน์

๓๘๑

The Herbs in the Buddhist Scriptures

PhramahaSomparn Chakaro , Dr.*
PhraAthikan WeangKittiwanno, Dr.,**
Phramahathanarat Rattamedho, Dr.***

Abstract

The objectives of this research were 1) to investigate the herbs in the Buddhist Scriptures and 2) the properties of the herbs including how to cure all kinds of sickness with herbal medicines. The results were found that:

All herbal medicines in the Buddhist scriptures and commentaries could be classified into six various groups consisting of 1) rotten urine that means the urine because our body is regarded as a rotten thing that just comes out newly and reserved at once it still be named a rotten urine because it comes out from the decayed body, 2) five drugs, namely ghee, butter, oil, honey and molasses whereas basically the Lord Buddha permitted the monks to have them as a medicine to retreat a yellow fever or Jaundice, 3) herbs consisting of many types mentioned in Tripitaka such as a medical herb made of the roots, Astringent of the tree, leaves and trees, fruits and tree resins etc, 4) Salt was allowed to be used as medicine by the Lord Buddha, namely sea salt, black salt, rock salt, and salt licks, 5) Mahavikatta medicine that was allowed to cure a monk bitten by a snake by the Lord Buddha consisting of four types of Mahavikatta medicines for treatment, namely excrement, urinate, ashes and soil by mixing with water to treat a snake's poison and once a monk drank some poison then the Lord Buddha permitted the monk to drink some water mixed with excreteto vomit and later a monk get sick of philter, and 6) miscellaneous drugs, other group of drugs used for disease treatment shown in Tripitaka namely herbal liquor, herbal liquor, Lonasoviraka, medical powder, cow excrete, rice and cooked

* Mahachulalongkornrajavidyalaya University Surin Campus

** Mahachulalongkornrajavidyalaya University Surin Campus

rice, clear rice zyrub and green bean, all types of paddy, permanganate water, fishes, meat, meat soup and Pandanustectorius Blume, etc.

Concerning the properties of herbal medicine in the Tipitaka, they could be classified into many types of herbal tastes consisting of astringent taste that helps heal wound, such as pomegranate, coreopsis, and myronbalan. Sweet taste was for soaking flesh, nourish such as sugar, milk, honey. Drunk taste is for insect bites. Blood poisoning, such as chaulmoogra, Siamese rough bush. Bitter taste is for nourishment and Gallbladder such as *Gymnopetalum chinensis*, *Euphorbia Antiquorum*, *Gymnopetalum integrifolium*, hot and spicy for feel colic, Stopper such as Garlic, Basil. Creamy taste such as tendon, warm such as bean, sesame, smell fresh and cool is for heart such as soil. Salty taste is for rotten flesh, meat such as salt, honey. Sour taste is for phlegm, purify blood such as tamarind, *Thumbergia laurifolia*.

The Remedy for curing sickness in the Tipitaka was to maintain two ways, and at the same time, for mind sickness maintained by the Dhamma, and illness is maintained by physical medicine and herbal medicine. To maintain sicknesses in and old time. In the Tipitaka said about taking, drinking, pasting, smelling, fumigating, smoking, operated, which are different sickness diseases as are;

1. The collapse, there are many ways to maintain, boiling oil, dilute with liquor, fumigate with leaves, intent fumigate, steam in a tube, eating garlic. If the sickness caused by feel colic joint spraining would be cured by expelling some blood out.

2. Pustule, small pox, there was a monk had a pustule. The Buddha gave him and operated and wrapped with some cleaned clothe and it happened has an itch they clean up with crisp head flour and if the wound was wet, or blemish would be cured by fumigating with the smoke and if it had some flesh come out then had to cut with the salt cube and put some oil on and blotted with old clean cloth.

3. For headache, in those times can be remedied by some sniffing medicine oil treatment and etc.

4. Another disease, for example, yellow fever, which can be used by ghee, pickle with bull pisses and could be remedied with butter, for example,

the King Candhapatjoti had the disease. Jivaka Kumar Bhaccha used butter for curing.

5. The operation in those days had two operation stories told in the Tipitaka that there were two operations, one is the rich man in Varanasi and another was a son of a rich man in Varanasi. Both of them were operated by Jivaka Kumar Bhaccha.

6. The expelled in those days were three ways expelling by excreted, expelled by meditation walk and expelled the body in heating house.

Keywords: Herbs in the Buddhist scripture

1. Introduction

Base on Researcher's study on physical diseases in Tripitaka found many kinds of diseases mentioned here especially physical diseases namely Eye disease, Ear disease, Nose disease, Tough disease, Mouth disease, Head disease, Ear robe disease, Body disease, Tooth disease, Asthma, Cough disease, Common cold disease, Toxicities disease, Drowsiness disease, Stomach disease, Excessive bloody flux disease, Angina disease, Vomit disease, Leprosy, Ringworm, Bronchiectasis, Epilepsy, Frambesia, Most scabies, Dry scabies, Verrucosis, Dust disease, Bloody vomit disease, Diabetes, Herpes simplex, Impetieo. Hemorrhoids. Cholera, Variola disease, Scabies, Blister disease,

sicknesses as appeared in Milintapanha and in many parts of SuttantapitakaKhuttakanikaya Mahanitesa as follows:

1. Sickness occurring from a cause of "bile (Dee)", "Dee" translated from Pali "Pittang". "Dee" is a water element divided into 2 types namely an outside gallbladder bile and an inside gallbladder bile. The bile has a color as same as syrupy oil of Madhucapierrei, the outside bile is permeated throughout body and whenever the outside bile increases our eyes shall become yellow, get dizzy, tremble and itchy. The inside bile is inside of gallbladder, the gallbladder is similar with Cucurbitaceae nest whenever it increases the animals shall become mad they will do something undesirable, say something undesirable and think something undesirable.

2. Sickness occurring from a cause of "phlegm", "Semha" translated from Pali "Semahang" means "sputum" which is a water element. Our body has phlegm about 1 Bart, white similar to water in Fig situated in stomach and normally our stomach has a bad odor similar as a dead body. The phlegm shall help suppress such bad odor remained in the stomach and it acts as a wooden plate covering a toilet.

3. Sickness occurring from a cause of "Air". "Air" herewith means an air element inside our body namely the air blowing up, the air blowing down, the air inside stomach, the air inside intestine, the air blowing around body, the air of breathing in and out etc. Whenever the air disease occurs in our body it shall weaken hands and feet, it can make a person blind, it can make a person disable and if in a serious symptom it may cause death like once a venerable monk died owing to the air penetrated his heart and throughout his stomach up to pull out his intestines on the bed.

4. Sickness occurring from a cause of "a combination of a pile, phlegm and air" directly translated from Pali "Sicknesses combination". It means sickness occurred from the air, bile and phlegm together.

5. Sickness occurring from a cause of "Season changes". "Season" herewith means "Weather condition". Whenever the weather changes such as too hot, too cold etc. It can be a cause of sickness.

6. Sickness occurring from a cause of "Unbalance of body exercise", it means an over loading of some manners such as too long standing or too long sitting etc. which can be a cause of sickness.

7. Sickness occurring from a cause of "Being hurt", it means a sickness occurring from other's disadvantage such as killing, beating, fighting, being bitten by poisonous animal, parasite disease and contagious disease, and etc.

8. Sickness occurring from a cause of "Misery from bad deeds". It means some sickness occurring from bad deeds that had been done in current life or in the past life which gives effects such as a lot of killing in the past life and such bad deeds causes sickness of cancer in this life, and etc.

To using medical treatment with herbs to the sick monks in the Buddha time from the study on it found that the Lord Buddha permitted to use many groups of herbal medicines for diseases treatment which can be categorized as 23 groups of medical herbs 74 categories (Medicine category is a group of the medicine). From a research on Buddha history and Buddhist disciplines especially Vinayapitaka it found that Lord Buddha had excellent intelligence on medical profession and Public hygiene. He provided a service of medical treatment, protection and control of some bacteria including rehabilitation after sickness recovery. He permitted a medical treatment by himself and also taught methods of a medical treatment to the monks and appointed a monk as a nurse monk in order to give assistance to those who were sick. In addition, the Lord Buddha cured sicknesses for both physical diseases, mental diseases, wisdom diseases and social diseases with both medicines and Dharma power and an operation then he had been known as a doctor or physician (Pitsakko = a medicine doctor, Sallakatto = an operation doctor, Vetch = Physician, Sappa Rokatikitchako = a doctor treating all diseases) it means a protector for all the world namely to cure all the earth and all diseases. Researcher considered the Lord Buddha had treated the patients with integrity namely for both physical sickness and mental sickness with mercy and by his wisdom strongly and dedicatedly and integrated with social life which links each other continuously like as a service with heart of human being with common responsibility.

Therefore, Researcher is interested in studying on the herbal medicines stipulated in the Buddhist canon especially Vinayapitaka Mahavaka Book No. 5 Sections of Pasatkhandaka specifying an application of herbs with various properties for sickness treatment in places for example Astringent with properties to harmonize a wound such as pomegranate, Tiger eye and myrobalan. Sweet with properties for soaking and nourishment such as sugar, milk and honey. Drunk taste with properties to relieve an insect bite and blood poisoning such as Chaulmoogra, Siamese rough bush. Bitter with properties for nourishment to blood and bile such as *Gymnopetalum chinensis* and *Euphorbia atiquorum* and *Gymnopetalum intergrifolium*, and etc.

2. Research Purpose

To study the herbs in Buddhist Scriptures and to study properties of the herbs as well as disease treatment with the herbal medicines in Buddhist Scriptures.

3. Research Methodology

The subject “Herbs in Buddhist canon” is Quality Research and by the method of collecting and study the information from canons, texts, document and concerning researches with the research operation method respectively as follows:

Documentary study step: To study technical documents, texts and printings relating to herbal medicines and management process and planning strategy from reliable sources by setting a category, type, group, set and class of the herbs to be used a supporting information for analysis and synthesis.

Information collecting step: For example documents, texts, thesis, books, online media and other medias and a coordination with concerning agents in sectors relating the herbs medicines , it was a self-data collecting.

Analysis step: For information documents, texts, thesis, book, online media and other medias as well as the information gained by inquiring from the local scholars for analysis and composition. This Quality information use Descriptive Analysis method with focus on answering the topic corresponding to objective.

Research report writing step: Researcher used a method of narration and compilation as a composition per the contents collected and classified compliant with the objective for the composition.

4. Research Results

Interesting topics in this research are as follows: The Lord Buddha permitted the herbal medicine use to the sick monks who drinking a rice milk or vomit after eating foods (Because of indigestion) and became skinny and permitted them to drink butter oil, oil, honey, sugar cane juice both in permitted time (Before noon) and prohibited time (night time), permitted them to chew animal fats as a medicine only in-time, permitted them to have a medical droppings (Medicine made of rootstock) such as curcuma and ginger, and etc. all the time without any time limit but reasonably and if unreasonably it must be a light punishment. For the monks having sickness, the Lord Buddha permitted them to use a mortar to grind it and permitted them to have Kasawaka medicines (Astringent medicine made of plants) through lifetime upon reasonability. The Lord Buddha permitted to have Panakapesat (a medicine made of leave) throughout lifetime if reasonably, permitted to have Palapesat (a medicine made of fruits) such as Piper, myrobalan and emblic myrobalan throughout lifetime upon a reasonability. The Lord Buddha permitted to have Chanatupesat (a medical gum resin) such as a asafetida throughout lifetime upon reasonability, permitted to have Lonakapesat (a medical salt) such as sea salt, rock salt throughout lifetime upon reasonability, permitted to have a medical powder for a blister or a strong body odor to prevent it stick the yellow robe. For the monks without sickness, the Lord Buddha permitted them to use a cow excrement (dry), soil (dry) and dye wastes, permitted to use a mortar, pestle and quiver (to winnow a medical powder) and for this purpose the Lord Buddha permitted to eat an uncooked meat, uncooked blood upon sickness of inhuman being, permitted to use an eye medicine and an eye medicine case for the monks having eye diseases but prohibited any eye medicine case made of silver or gold similar to a layman and permitted to use a cover of the eye medicine case but it must use a

thread to the cover and also permitted to use a stick to smear the eye medicine and a bag to store the stick including a shoulder strap.

The Lord Buddha permitted to smear some oil on the head upon a head hot disease and permitted to use a snuff and a snuff pipe but it must not be made of silver or nice similar to a layman., permitted to use a snuff with pair tube, permitted to sniff a smoke (of the snuff) through nose, permitted to use a tobacco pipe (for disease treatment) but it must not be made of silver or nice similar to a layman, permitted to have a tobacco pipe cover (to prevent any animals from entering inside), permitted to use a bag of tobacco pipe and a pair bag including string as a shoulder strap.

The Lord Buddha permitted to simmer some oil (making a medicine) and permitted to add some intoxicating liquor into the oil to be cooked as a medicine but under a condition that such intoxicating liquor must have no any color and odor, permitted to use a vessel made of metal or a fruit to store such oil, permitted to expel sweat by common method so far as entering into a tent having a bowl with hot water, permitted to take off some blood by sucking with a buffalo horn (by a pierce namely a taking off a little of blood then stress it with a buffalo horn to take it off but the commentary did not tell whether there was a light or not because normally this activity must light a fire with paper pieces or other flammables to move out some air and create some vacuum), permitted to smear feet upon its sprit and permitted to cook a remedy medicine for such feet sprit, permitted to make an incision and drainage and also permitted all processes relating such wound operation. The Lord Buddha permitted 4 types of medicines upon a snake bit namely Moot (urine), Koot (excrement), ashes and soil at emergency time and if no any assistant the monk himself could carry and eat it without any discipline punishment (No any evidence mentioned here whether this type of medicine is to vomit out), permitted to have a light medicine and food suitable to the diseases and necessity such as lye from ashes of the cooked rice which dried to treat flatulence, a cow urine fermented myrobalan has a property to treat jaundice, body lotion with aromato treat some skin disease, clear rice gruel, a faded cooked bean syrup and a

condense bean syrup and a cooked meat water(as exception suitable for those with sickness)

5. Properties of the herbs

The herbs can treat various diseases such as eaglewood (good test wood), the part made of a medicine is wood with property to nourish blood, heart, liver, lung and to relieve a symptom of dizziness. Krathinsaingon, its part to be made a medicine is outmost shell with property to treat Diarrhea, dysentery, disable element, element control, and harmonizing wound, relieve fever and excrete sweat and reliever body pain and ache. Krapor sandalwood, its parts to be made medicine are core, flower with property to treat a fever with spasmsto treat sickness of blood and wind, to nourish heart. Krao sandalwood, its part to be made a medicine is woods with property to relieve a fever of disable bile, wasting disease, liver and lung disable, and refrigerant. Chamod sandalwood or Aroma sandalwood, its part to be made a medicine is a core with property to nourish heart, relieve dizziness and to relieve a vomit and to fresh heart, refreshment and enrichment and use to make a cordial. Pipekmyrobalan, its parts to be made a medicine are outmost shell, leave, flower, young fruit, ripe fruit, seed, core and root with property to drive out urine, harmonize wound, treat eye disease, cough relieve and fever of disable bile, relieve a phlegm block up at throat, smooth the throat, nourish elements, treat fever, hemorrhoid, dysentery, hemorrhoids and treat a hot blood. Neem tree, its parts to be made a medicine are outmost shell, old leave, young leave, leave stalk, flower, fruit, root, heartwood, sapwood and rubber. with properties to treat dysentery, bloody show, diarrhea, nourish elements, help digestion, treat skin disease, a rotten lymph and blister. Hydroleazezylanica, its parts to be made a medicine are outmost shell, old leave, young leave, leaf stalk, flower, fruit, root, wood heart and sapwood as a medicine to treat fever, nourish bile, to treat an inside heat and thirsty, treat a poisonous blood, nasal catarrh, hemorrhoids in throat, nourish and smoothen the heart, its parts to be made a medicine are climbers, leave and fruits with property to treat variolar, fever over, malaria, as a refrigerant, cooling body, hiccup, maintain energy nourishment, bile nourishment to nourish fire

element, killan as cariasis, kill any insects entering ears, treat a gumboil, toothache and treat high fever with sympathy of delirium .

6. Treatment Methods

In the form of Buddha time, the Lord Buddha gave permission and many regulations on the medical treatment for the patient monks as the Buddha speech that "Monk consider it carefully and use the medical subjects only to relieve some ache from sickness occurred and finally there will be no any exploitation" and the medicine for disease treatment in Tripitaka were made from nature directly and everything in the nature can be used as medicines just if we know its medical property. The medicines found in Tripitaka and a commentary can be classified as 6 groups as follows:

1. A rotten urine translated to urine and word "arotten urine" means the urine because our body named as a rotten thing then the urine even though just comes out newly and reserved at once it still be named a rotten urine because it comes out from the decayed body. This rotten urine can be made as a medicine by macerating it with other medical elements such as Myrobalan etc. so it is commonly called "a rotten urine macerated drugs" with medical properties to treat several of diseases. The rotten urine acted as a main medicine for the monks in the Buddha time and it was one of 4 usual practices that the Buddhist monks shall practice regularly as well the preceptor shall inform them on the date of ordination that "to live under the tree regularly, going for foods regularly, use a cloth of the dead regularly and drink a rotten urine as a medicine". The Lord Buddha gave a speech to the monks that "The ordained uses a rotten urine as a medicine, you should attempt to maintain this practice all your lives" and the Lord Buddha said the rotten urine is easy to find and without any danger.

2. 5 Drugs namely ghee, butter, oil, honey and molasses whereas basically the Lord Buddha permitted the monks to have them as a medicine to retreat a yellow fever or Jaundice, to receive and keep it for only 7 days and can have them all the times. The meanings of each drug are as follows: Ghee means a clear butter made of cow milk, goat milk and buffalo milk etc. Butter means some milk with concentrated butter made from some milk of

goat and buffalo etc. Oil means some oil extracted from Sesame seeds, Cassia seed, Madhucapierrei seeds and Castor Bean. For the oil extracted from animal oils such as bear oil, fish oils, shark oil, pig oil and ass oil the Lord Buddha permitted a sick monk to receive and have it only before noon. Honey means some concentrated sweet that bee collected from various flowers. Sugar means some sweet extracted from sugar cane.

3. Herbs, there are many type of herbs mentioned in Tripitaka such as a medical herb made of the roots, Astringent of the tree, leaves and trees, fruits and tree resins etc. Roots namely curcuma, ginger, Acoruscalamus, Acoruscalamus, Kaempferia galangal, Kaempferia galangal, Typhonium trilobatum Schott, Typhonium trilobatum Schott, galangal, elephant grass, nut grass, Cattail Shoot, bamboo lotus head, lotus root or other medical roots and not deemed as food and the Lord Buddha permitted the sick monk to receive and keep it for a dose only in necessary time. Astringent means some water gained from extraction, concentration or compression of the tree parts such as Neem astringent, Wrightia arborescens astringent, Gymnopetalum cochinchinense or Cucurbitaceae, Tinospora cordifolia or Strychnos, Leucaena leucocephala or astringent of other medical herbs and not deemed as food and the Lord Buddha permitted the sick monk to receive and keep it for a dose only in necessary time. Leaves such as Mookman tree, Gymnopetalum or cucurbitaceous leaf, hot basil leaf, cotton leaf or leaves of other medical trees which not deemed as food and the trees brought to be made of medicines namely sandalwood, eagle wood, Carallia brachchiata, nut grass etc. And the Lord Buddha permitted the sick monk to receive and keep it for a dose in necessary time only. Fruits namely Ardisia fruit, Indian long pepper, chilly, Myrobalan Wood, Bellirica Emblic Myrobalan, Kosa fruit, banana, Date palm or other medical herbal fruits and the Lord Buddha permitted the sick monk to receive and keep it for a dose only in necessary time. Tree resins namely a resin from Asafetida tree, a resin extracted from stem, leaf and shell of Asafetida tree, a resin from Tanka tree top, a resin extracted from leaf or stem of Tanka tree, a resin from Gum Benjamin or other medical herbal resins which not deemed as food and the Lord Buddha permitted to the sick monks to receive and keep it for a dose in necessary time only.

4. Salt: the Lord Buddha permitted the medical salts namely sea salt, black salt, rock salt, salt licks or other medical salts which not deemed as food to the sick monks to receive and keep it for a dose in necessary time. Sea salt means a salt gained from the sea water. Black salt means a salt left over or sediment salt which small bead and mixed a lot of soil sediments and this kind of salt normally added into a shrimp pool, feed fishes and to recover soil in the fruits garden. Rock salt means some salt gained from salty soils, saline soil salt means some salt gained from saline soil which is a natural soil lacuna, concentrated with minerals such as Sodium chloride and calcium salt etc.

5. Mahavikatta medicine. Once a monk was bitten by a snake then the Lord Buddha permitted the monks to use four types of Mahavikatta medicines for treatment namely excrement, urinate, ashes and soil by mixing with water to treat a snake poison and once a monk drank some poison then the Lord Buddha permitted the monk to drink some water mixed with excreteto vomit and later a monk get sick of philter. The Lord Buddha permitted him to drink some water dissolved from a soil of plough attached to a disc harrow to treat a philter disease. The four types of Mahavikatta medicines, the Lord Buddha permitted the monks to have it without a present receipt it means it will be not punished because of notpresent receipt.

6. A group of miscellaneous drugs, other group of drugs used for disease treatment shown in Tripitaka namely herbal liquor, herbal liquor, Lonasoviraka, medical powder, cow excrete, rice and cooked rice, clear rice zyrub and green bean, all types of paddy, permanganate water, fishes, meat, meat soup and PandanustectoriusBlumè etc. Whereas there are many items which have been clearly recorded in Tripitaka namely " Various types of medical powders" the Lord Buddha permitted the monk who get sick with Variola, scabies, sore and blister for rub and prevent any lymph from stain with yellow rope and skin till difficult to clean it off. The Lord Buddha permitted the sick monk to apply cow excrete, sticky soil and dye waste to rub the body in order to get rid of his body odor. The Lord Buddha permitted the monk who get sick with some eye disease to apply "Eye

rubbing medicines” made off medical ingredients such as an orpiment and fuliginous to smear eyes.

7. Suggestions

Suggestions are divided into 2 main topics: 1) Suggestion of practice, Physicality in the Buddha time has 2 purposes namely; the first purpose is a requirement to see quality of living of the monks in the time facing with illness and what was the management have deal with it. Second purpose is to reflex the wisdom including physical development in the Buddha time and it is agreed that some of the monks ordained into Buddha discipline even they can attain a supreme Dharma, some maintain meditations, super knowledge but those monks could not avoid sickness which is a normal issue of the life. Therefore, in Tripitaka we found a lot of incidents of sicknesses including its treatment methods.

If compilation of diseases it would be difficult to count it because of its diversity and therefore I would like to mention only the treatment method and even though a treatment on the diseases base but it can be summarized into 2 methods namely:

1. Prevention method means a care taking and a self-protection from some diseases starting from a suitable daily living until management of concerning environment supporting a hygiene activity. In 227 items in the religious precept of Buddhist monk or in a good manner (miscellaneous precepts that not including in 227 precepts mentioned above) there are many religious regulations supporting this issue such as a prohibition to the monks for no excretion, urinate or expectorate into water and a prohibition not to touch some water container with dirty hands. A permission to use a butter oil, butter, oil, honey and sugar to be as medicine. A permission to use a herbal liquor for defecation or excretion, keeping clean the toilet, a permission to use tooth cleaning stick (toothpaste), applying clothes to filter some water before drinking etc.

These topics are samples reflecting a self-care and a self-prevention from diseases as mentioned above as per main principals of Buddhism “No

any illness is a superb profit and the priest precept conduct shall be smooth upon good health and without any exploitation by disease.

2. Treatment, it means an implement of treatment, cure and elimination to diseases with various methods which can be summarized as follow; Medical treatment, there are records regarding sickness of the monks in Buddhist scripture both in normal level and middle level and severe level and this medical treatment sometime the monks themselves treated each other and sometime the Lord Buddha came to take care them by himself, sometime by assistance of villager doctors depending on the situation at that time. But mostly treatment used medicines and most of medicine were traditional medicines such as Phesatchakhanthaka, Vinayapitaka Book No. 5 has describe various kinds of drugs applicable at that time for example a type of medical roots such as Curcuma longa, fresh ginger, Acorus calamus, Kaempferia galangal, Typhonium trilobatum, galangal, elephant grass, nut grass, lotus rootstock and lotus root etc, medical astringent such as Neem astringent, Wrightia arborea leaf, Cucurbitaceae leaf, sweet basil leaf and cotton leaf etc, a medical fruits such as Myrsinaceae fruits, Indian long pepper, Chilly, Murobalan Wood, Pipek murobalan Wood, Emblic Myrobalan and Kosa fruit etc, a medical resins such as Hingka tree, a simmer resin from Hingka tree, a simmer resin from Hingka tree's shell, a resin from the top of Tantaka tree, a resin from Tantaka leaf, a resin from Tantaka resin simmer and a gum Benjamin etc.

8. Suggestions for further research

Suggestions for further research were as follows: 1) it should study a promotion of beauty with herbs in form of a beauty and spa massage. 2) It should study an application of the traditional herbal medicines together the professional herbal medicines. 3) It should study and compare the treatment procedure with herbs in the Buddha time with the treatment procedure with herbs in the present.

Bibliography

1. English

(1) Book :

Cheenpradit, W. **Thai Herbs: Stay away from Doctor.** Bangkok: Rung Sang Press, 2003.

Ekkarat Udomporn. **Thai Traditional Medicines for villagers.** Bangkok: Rung Sang Press, 2002.

Jankrajang Sihasanpasawat. **Thai Herbs : Ancesstor's Heritage.** Bangkok: Phumpanya Press, 2003.

Luang Phor Suk. **LocalPharmacopoeia (Original).** WatMakhamthao and KromLuangChumphon. Udomsak District. Bangkok : Trisin Press, 1993.

Mahachulalongorn University. **ThaiTripitaka. Mahachulalongorn University Edition.** Bangkok : MahachulalongornUniversity Press, 1996.

Phanuthat. **Important Herbs: Scientific Analysis.** Bangkok : Library CenterPress, 1997.

Supharporn Bangbai. **Herbal Retention and Local plants of Community in Khek River Basin.** Phetchaboon: PhetchaboonRajabhat University, 2003.

Uthai Sudsuk. **Public Health in Tripitaka: Integration to good health:a happy life.** Nontaburi : Thepratharn Press, 2009.

Wisana Kotkaew. **Ancient Traditional Medicines.** Bangkok : WattanaSuksa Press, 2011.

Wirot Nakchatri. **Medicines and How to cure disease in Royal Tripitaka.** Faculty of Humanities: Ramkhamhang University, 2009.

Wut Wutthithammawet. **Thai Pharmacy: Mixed Herbs. New Edition. 2nd Printing.** Bangkok : O.S. Printing House, 1997.

Yuwadee Chompitak. **Disease Treatment with Herbs.** Bangkok: Library Center Press. n.d.

(2) Thesis/Dissertation/Research report :

Phramaha Wisitdheerawangso et al. "Herbal Diversity in Forest Garden and Garden of the Project for "Herbal Garden and Local Intelligence". **Research Report.** Academic Institute of Mahachulalongorn University: Surin Campus. Surin : Thesis Press, 2011.